

УКРАЇНА

(19) UA (11) 30678 (13) C2

(51) 6 G01N31/00, C07C29/74

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІОПИС
ДО ПАТЕНТУ НА ВИНАХІД

(54) СПОСІБ ПРИГОТУВАННЯ РОЗЧИНУ ВОДНО-ЕТАНОЛЬНОГО ТИПОВОГО

1

(21) 98041887

(22) 14.04.1998

(24) 15.03.2002

(46) 15.03.2002, Бюл. № 3, 2002 р.

(72) Ковальчук Володимир Петрович, Кравчук Зоя Дмитрівна, Олійник Світлана Іванівна, Резвіна Лариса Миколаївна, Гладких Володимир Георгійович, Опанасюк Тетяна Іванівна

(73) Український науково-дослідний інститут спирту і біотехнології продовольчих продуктів

(56) ТУ 10-00334586-39-93, Растворы типовые, СОП.М, 1993, стр.12

(57) 1. Спосіб приготування розчину водно-етанольного типового, що передбачає очистку спирту етилового та змішування його з водою дистильованою і, за потребою, з відповідними реактивами, який відрізняється тим, що спирт етиловий

2

очищають до вмісту домішок, в перерахунок на безводний спирт: альдегідів 0,1-1,0 мг/дм³, сивушного масла 0,1-2,0 мг/д³, метилового спирту 0,001-0,01 об.%.
2. Спосіб за п. 1, який відрізняється тим, що спирт етиловий очищають від сивушного масла хімічним способом при дії порошку алюмінію і їдко-го калію в кількості по 8-10г/дм³ кожного протягом 50-80 хвилин при температурі 70-90 °С з подальшим фракціонуванням спирту.3. Спосіб за п. 1, який відрізняється тим, що спирт етиловий очищають від альдегідів та метилового спирту хімічним способом при дії оцтовокислого свинцю кількістю 2,5-3 г/дм³ і їдко-го калію кількістю 4-5 г/дм³ протягом 10-12 годин при температурі 15-25 °С з подальшим фракціонуванням спирту.

Винахід відноситься до харчової промисловості, зокрема до спиртової та лікєро-горіччаної галузей і може бути використаний при приготуванні розчинів водно-етанольних типових для визначення якості готової продукції.

Відомий спосіб приготування розчину типового / ТУ 18-3-13-84 Растворы типовые. М.: ВНИИПБ, 1984 г.-9 с./ Цей спосіб передбачає малоефективну очистку спирту етилового та змішування його з водою і реактивами.

Найбільш близьким до заявленого технічним рішенням є спосіб приготування розчину водно-етанольного типового шляхом змішування очищеного етилового спирту з дистильованою водою і відповідними реактивами У ТУ 10-00334586-39-93 Растворы типовые - СОП.М., 1993 г.-12 с./ З цього способу очищений етиловий спирт змішують з дистильованою водою та відповідними реактивами. При цьому очистка етилового спирту від домішок проводиться не достатньо /дивись таблицю, спосіб-прототип/ що не дозволяє здійснювати якісну оцінку готової продукції з малим вмістом шкідливих домішок.

В основу винаходу поставлено задачу удосконалення способу приготування розчину водно-

етанольного типового шляхом застосування найбільш ефективних засобів очистки спирту.

Технічний результат, який виникає від реалізації способу, полягає в зниженні до оптимально допустимих концентрацій шкідливих домішок в вихідному спирті, які утворюються при його виробництві, за рахунок хімічних реакцій. Досягається технічний результат тим, що у способі приготування розчину водно-етанольного типового, що передбачає очистку етилового спирту та змішування його з водою дистильованою і, за потребою, з відповідними реактивами, згідно винаходу, спирт етиловий очищають до вмісту домішок, в перерахунок на безводний спирт: альдегідів 0,1 - 1,0мг/дм³, сивушного масла 0,1 - 2,0мг/дм³, метилового спирту 0,001 - 0,01об.%. Переважно спирт етиловий очищають від сивушного масла хімічним способом дією порошку алюмінію і їдко-го калію в кількості по 8 - 10г/дм³ кожного протягом 50 - 80 хвилин при температурі 70 - 90°С з подальшим фракціонуванням спирту.

Від альдегідів та метилового спирту спирт етиловий очищають хімічним способом при дії оцтовокислого свинцю р кількості 4 - 5 г/дм³ протягом іи-12 годин при температурі 15 - 25°С з подальшим

(13) C2

(11) 30678

(19) UA

фракціонуванням спирту.

Розчин водно-етанольний типовий використовують в якості розчину порівняння при визначенні якості спирту і горілки. Він передбачає визначення альдегідів, сивушного масла та метилового спирту колориметричним методом в горілці за ГОСТ 5363-93 і в спирті за ГОСТ 5364-93.

Заявлені параметри очистки спирту етилового від домішок є оптимальними і встановлені шляхом експериментальних досліджень. Очистка етилового спирту нижче вказаних мінімальних меж $0,1\text{мг/дм}^3$ для альдегідів і сивушного масла, $0,001\text{об.}\%$ для метилового спирту недоцільна з економічних міркувань - веде до невиправданих витрат реактивів /оцтового альдегіду, сивушного масла, метанолу/. Верхня межа вмісту домішок в спирті 1мг/дм^3 для альдегідів, 2мг/дм^3 для сивушного масла, $0,01\text{об.}\%$ для метилового спирту є тою мінімальною концентрацією компонентів, яка не потребує введення в типовий розчин реактивів.

Запропонований спосіб здійснюють таким чином. Для приготування розчину водно-етанольного типового спирт етиловий очищають хімічним способом від його природних домішок /альдегідів, до $0,1 - 1,0\text{мг/дм}^3$ сивушного масла до $0,1 - 2,0\text{мг/дм}^3$ метилового спирту до $0,001 - 0,01\text{об.}\%$ / які утворились при виробництві спирту. З метою очистки від сивушного масла в спирт задасть по $8 - 10\text{г/дм}^3$ алюмінію і їдкою калію. Суміш витримують протягом $50 - 80$ хвилин при температурі $70 - 90^\circ\text{C}$, після чого спирт фракціонують перегонкою. Далі спирт етиловий очищають від альдегідів та метилового спирту. Для цього в спирт задають $2,5 - 3\text{г/дм}^3$ оцтовокислого свинцю і $4 - 5\text{г/дм}^3$ їдкою калію. Суміш витримують протягом $10 - 12$ годин при температурі $15 - 25^\circ\text{C}$ з подальшим фракціонуванням спирту.

Для приготування розчину водно-етанольного типового очищений спирт етиловий змішують з водою дистильованою та, за потребою, з відповідними реактивами /оцтовим альдегідом, сивушним маслом, метанолом/. Приготовлені розчини водно-етанольні типові використовуються для порівняльного визначення шкідливих домішок при оцінці якості горілок та спирту.

Запропонований спосіб приготування розчину водно-етанольного типового ілюструється прикладами.

Приклад 1. Для приготування розчину водно-етанольного типового для визначення альдегідів в горілці спирт етиловий очищають до вмісту домішок, вперерахунку на безводний спирт: альдегідів $0,1\text{мг/дм}^3$, сивушного масла $0,1\text{мг/дм}^3$, метилового спирту $0,001\text{об.}\%$.

Від сивушного масла спирт етиловий очищають хімічним способом при дії порошку алюмінію і їдкою калію в кількості по 10г/дм^3 кожного протягом 50 хвилин при температурі 90°C з подальшим фракціонуванням спирту. Далі спирт етиловий очищають від альдегідів та метилового спирту хімічним способом при дії оцтовокислого свинцю в кількості 3г/дм^3 і їдкою калію 5г/дм^3 протягом 10 годин при температурі 20°C з подальшим фракціонуванням спирту.

Для приготування 1дм^3 розчину водно-етанольного типового з об'ємною часткою етанолу

40% і масовою концентрацією альдегідів 3мг/дм^3 безводного спирту змішують $415,8\text{см}^3$ очищеного спирту з об'ємною часткою етанолу $96,2\%$ з $3,3\text{см}^3$ робочого розчину оцтового альдегіду, з масовою концентрацією оцтового альдегіду $0,85\text{мг/см}^3$ та $610,4\text{см}^3$ дистильованої води.

Приклад 2. Для приготування розчину водно-етанольного типового для визначення сивушного масла в спирті очищають спирт етиловий до вмісту домішок в перерахунку на безводний спирт: альдегідів $0,5\text{мг/дм}^3$, сивушного масла $1,0\text{мг/дм}^3$, метилового спирту $0,005\text{об.}\%$.

Від сивушного масла спирт етиловий очищають хімічним способом при дії порошку алюмінію і їдкою калію в кількості по 9г/дм^3 кожного протягом 65 хвилин при температурі 80°C з подальшим фракціонуванням спирту. Далі спирт етиловий очищають від альдегідів та метилового спирту хімічним способом при дії оцтовокислого свинцю $2,7\text{г/дм}^3$ і їдкою калію $4,5\text{г/дм}^3$ протягом 2 годин при температурі 18°C з подальшим фракціонуванням спирту.

Для приготування 5дм^3 розчину водно-етанольного типового з об'ємною часткою етанолу 96% і масовою концентрацією сивушного масла 4мг/дм^3 безводного спирту змішують $4,974\text{дм}^3$ очищеного спирту з об'ємною часткою етанолу $96,5\%$ з $15,6\text{см}^3$ робочого розчину сивушного масла з масовою концентрацією сивушного масла $0,92\text{мг/см}^3$ та $26,0\text{см}^3$ дистильованої води.

Приклад 3. Для приготування розчину водно-етанольного типового для визначення метилового спирту в горілці спирт етиловий очищають до вмісту домішок, в перерахунку на безводний спирт: альдегідів 1мг/дм^3 , сивушного масла 2мг/дм^3 , метилового спирту $0,01\text{об.}\%$.

Від сивушного масла спирт етиловий очищають хімічним способом при дії порошку алюмінію і їдкою калію в кількості по 8г/дм^3 кожного протягом 80 хвилин при температурі 70°C з подальшим фракціонуванням спирту. Далі спирт етиловий очищають від альдегідів та метилового спирту хімічним способом при дії оцтовокислого свинцю $2,5\text{г/дм}^3$ і їдкою калію 4г/дм^3 протягом 12 годин при температурі 15°C з подальшим фракціонуванням спирту.

Для приготування 2дм^3 розчину водно-етанольного типового з об'ємною часткою етанолу 50% і метилового спирту $0,03\%$ в перерахунку на безводний спирт змішують $1,039\text{дм}^3$ очищеного спирту з об'ємною часткою етанолу $96,2\%$ з $0,2\text{см}^3$ робочого розчину метанолу та $1,023\text{дм}^3$ дистильованої води.

Розчини водно-етанольні типові, приготовлені за вищеприведеними прикладами відповідають вимогам технічних умов ТУ У 18.426-97 "Розчини водно-етанольні типові".

Дані, які характеризують досягнення технічного результату по заявляемому способу в порівнянні зі способом-прототипом, приведені в таблиці.

Як видно з даних таблиці розчин водно-етанольний типовий, приготовлений за запропонованим способом має нижні межі вмісту домішок значно менші, ніж за відомим способом. Це дозволяє використовувати розчини водно-етанольні типові в більш широкому діапазоні /в тому числі

5

30678

6

для оцінки якості продукції з досить низьким вмістом шкідливих домішок, що підлягають визначенню/ для здійснення контролю якості і сертифікації

спирту і горілок в спиртовій і лікєро-горілочаній промисловості у відповідності з міжнародними вимогами.

Таблиця

Найменування показника	Розчин водно-етанольний типовий			
	За запропонованим способом		За способом-прототипом	
	для горілки	для спирту	для горілки	для спирту
Масова концентрація альдегідів, в перерахунку на оцтовий, в безводному спирті, мг/дм ³	0,5 - 15	0,5 - 50	3 - 15	2 - 50
Масова концентрація сивушного масла, в перерахунку на суміш ізоамілового та ізобутилового спиртів /3:1/, - в безводному спирті, мг/дм ³	0,5 - 4	0,5-25	2-4	2-25
Об'ємна частка метилового спирту, в перерахунку на безводний спирт, %	0,005 - 0,2	35-0,2	0,03 - 0,2	